

Hvorfor demensvenlige sygehuse?

Når mennesker med demens bliver indlagt på sygehus, bliver rutiner og fastlagte arbejdsgange udfordret. Derfor er det nødvendigt at have større fokus på sikkerhed og tryghed for denne patientgruppe.

Mennesker med demens, der er indlagt på sygehus, har særlige behov for støtte og hjælp.

Mennesker med demens vil ofte føle større usikkerhed og uvished end andre patienter, når de er indlagt på et sygehus. Fraværet af kendte omgivelser og personer, ændrede rutiner og de mange nye sanseindtryk vil ofte være svære at mestre. Det kan gøre patienter med demens utrygge, og det kan påvirke behandlingen.

Når man lever med en demenssygdom, har man særlige behov for støtte og hjælp pga. både kognitive vanskeligheder, vanskeligheder i forhold til kommunikation og i mange tilfælde også ændringer i følelsesliv og adfærd.

Det medfører særlige udfordringer ved både akutte og planlagte indlæggelser og ved ambulante aftaler på sygehuset. De samme vanskeligheder med kognition og kommunikation gør, at der er større risiko for, at patientsikkerheden kompromitteres, når patienter har en demenssygdom.

Patienter med demens er udfordret på en eller flere af nedenstående måder.

Hukommelse

Patienten kan have svært ved at huske de ting, der lige er sket eller skal ske. Det kan fx være informationer, som patienten lige har fået, eller hændelser inden eller under indlæggelsen. Det kan gøre det vanskeligt for patienten at redegøre for egen situation eller videregive relevant information til pårørende.

Orientering

Demens påvirker opfattelsen af rum og retning. Patienten kan derfor have svært ved at finde vej til fx sengestue eller toilet og kan have svært ved at orientere sig i tid.

Sprog

Det kan være svært for patienten at forklare sig, give udtryk for egne behov og forstå, hvad andre siger.

Koncentration

Patienten har ofte svært ved at koncentrere sig og mister let fokus. Det kan derfor være nødvendigt at skærme patienten i forbindelse med behandling.

Problemløsning og initiativ

Det er svært at overskue, planlægge og udføre helt simple opgaver. Patienten kan fx have svært ved at handle på tørst, sult eller frygt. Hertil kommer, at patientens initiativ ofte er svækket, så vedkommende har behov for støtte til fx at gå i gang med at drikke eller spise.

Dømmekraft

Patientens situationsfornemmelse og dømmekraft kan være forringet. Det kan fx føre til, at patienten gør noget, der opleves som upassende i situationen.

Sygdomsindsigt

Patienten kan mangle indsigt i egen sygdom eller i de udfordringer, der knytter sig hertil. Patienten kan derfor ikke altid redegøre relevant for symptomer og funktionsniveau, og der vil være behov for at supplere med viden fra pårørende.

I filmen herunder kan se du, hvordan det kan opleves at blive indlagt på sygehus, når man har en demenssygdom. Filmen "Jeg har det fint, tak" handler om Kirsten, som har Alzheimers sygdom i moderat grad.

Tryghed og patientsikkerhed skaber demensvenlige sygehuse

Et demensvenligt sygehus skal løbende have fokus på at sikre den faglige kvalitet for patienter med demens, når de er indlagt. Resultater af internationale projekter peger generelt på en række udfordringer, der er forbundet med at have en demenssygdom, når man er indlagt, og hvilke tiltag der kan iværksættes for at afhjælpe disse udfordringer.

Sammenlignet med andre patienter har patienter med demens større risiko for at få:

- Hospitalserhvervede komplikationer, fx infektioner, tryksår og faldhændelser
- Forlænget indlæggelsestid
- Udskrivelse med forøget plejebehov.

Delirium er en særlig risiko for ældre mennesker med demens, der indlægges på sygehus og kan være en del af forklaringen på at indlæggelsesforløbet kompliceres, at indlæggelsen forlænges, og at kvaliteten af behandlingen forringes. Der er også stor risiko for, at patientens demenssymptomer accelererer efter delirium.

Forebyggelse af delirium er derfor særlig vigtigt for denne patientgruppe. De tiltag, der definerer et demensvenligt sygehus, er de samme indsatser, der også forebygger delirium hos patienter uden demens.

[Du kan læse mere om delirium her](#)

Pårørende spiller en helt særlig rolle på det demensvenlige sygehus. De pårørende kender patienten godt og kan i mange tilfælde supplere med vigtig viden, som patienten ikke nødvendigvis selv er i stand til at udtrykke.

For sundhedspersonalet er det derfor nødvendigt at få informationer fra de pårørende for at kunne tilrettelægge den optimale pleje og behandling, hvis det er muligt. For mange pårørende skaber det desuden tryghed at blive informeret og inddraget under indlæggelsesforløbet. For personen med demens er inddragelse af pårørende også helt central for deres oplevelse af tryghed og sikkerhed

I de tilfælde hvor der ikke er pårørende til stede er der både i Danmark og internationalt gode erfaringer med at inddrage frivillige, når patienter med demens indlægges. Frivillige kan gennem nærvær og samvær hjælpe til at skabe ro og tryghed under indlæggelsen.

For at sikre høj faglig kvalitet, sikkerhed og tryghed i indsatsen over for personer med demens, anbefales det, at sygehuset arbejder med de tre nedenstående indsatsområder. De tre indsatsområder er uløseligt forbundet, idet de ønskede ændringer kræver et samspil mellem tiltagene.

Personalets viden og kompetencer

Viden og kompetencer hos det sundhedsfaglige personale skaber grundlaget for en sikker og tryk indlæggelse for patienter med demens.

Det er afgørende, at personalet har viden og kompetencer til at forstå og handle på de særlige udfordringer, som patienter med demens har under en indlæggelse.

Emner for kompetenceudvikling kan være kommunikation, delirium, smerter, psykiske symptomer og adfærd ændringer samt de dilemmaer, som personalet kan opleve, når patienten har demens.

Personalets viden og kompetencer kan vedligeholdes og udvikles løbende, fx gennem undervisning eller faglig refleksion med udgangspunkt i aktuelle problemstillinger eller cases.

Film om kommunikation og demens

Her kan du se en film om, hvordan man sørger for at opnå en god kommunikation med mennesker med demens, som er indlagt på sygehus.

E-learning om demensvenlige sygehuse

Nationalt videnscenter har udviklet to e-learning-kurser, der retter sig mod kompetenceudvikling af personale på sygehus, et som er rettet mod al personale, også ikke sundhedsfagligt og en som er specifikt til personale med sundhedsfaglig baggrund.

[Se de forskellige muligheder for e-learning fra Nationalt Videnscenter for Demens her](#)

Du kan finde og downloade plakater, der opsummerer de forskellige læringspunkter fra e-learningen her:

[Download plakaten med de syv kommunikationsråd fra e-learningen "ABC Demensvenligt sygehus" \(pdf\)](#)

[Download plakaten med gode råd om, hvordan du skaber tryghed og ro for patienten \(pdf\)](#)

Demensvenlige arbejdsgange

De typiske arbejdsgange på et sygehus tager sjældent højde for nødvendige behov hos sårbare patienter med demens, der bliver indlagt.

Det er afgørende for resten af indsatsen på det demensvenlige sygehus, at personalet hurtigt identificerer de patienter, der har en nedsat kognitiv funktion – diagnosticeret eller ej. Kognitiv funktion er derfor et centralt parameter, der bør vurderes hos alle, som indlægges på sygehuset. Men der skal udvises en særlig omhu for at sikre, at den kognitive funktion vurderes ved indlæggelsen af ældre patienter.

[Du kan downloade plakaten "Identifikation af patienten med demens" her \(pdf\).](#)

[Du kan downloade skemaet til patienten 'Hvem er jeg?' her \(pdf\).](#)

[Du kan downloade en vejledning til udfyldelse af skemaet 'Hvem er jeg?' her \(pdf\).](#)

Når en patient med nedsat kognitiv funktion er identificeret, skal informationen kunne videregives til relevante kollegaer, så undersøgelse, pleje og behandling kan tilpasses i et forløb med særlige hensyn.

De særlige hensyn, der bør tages til mennesker med demens, kan være:

- Undgå unødigt ventetid, have god tid til samtalen med patienten og sørge for rolige omgivelser.
- Sikre dokumentation og videregivelse af information, fx ved at udvikle procedurer og redskaber, der understøtter tværfaglig kommunikation.
- Foretage medicingennemgang med særligt fokus på antipsykotika, anxiolytica, opioider og andre sederende lægemidler.
- Tilpasse personalekontakten, så den passer til de særlige behov hos patienten med demens, fx allokere ekstra personale ressourcer eller sikre et fast personale omkring patienten.
- Sikre en hensigtsmæssig udskrivelse, hvor der er fokus på de særlige behov, som patienter med demens har ved udskrivelse.

Mange af de tiltag, der knytter sig til et særligt forløb, er også tiltag, der bidrager til at forebygge delirium.

[Du kan downloade plakaten "Forstå uro hos patienter med demens" her \(pdf\).](#)

Nedenfor kan du se filmen, hvor professor og leder af Nationalt Videnscenter for Demens, Gunhild Waldemar, fortæller om demens og delirium, og hvordan forebyggelse kan forhindre, at et behandlingsforløb kompliceres eller forlænges.

Senest opdateret: 13. oktober 2023